ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

УДК 35.977

DOI: https://doi.org/10.32886/instzak.2019.01.10

Воротін Валерій Євгенович,
доктор наук з державного управління,
професор, завідувач відділу комплексних
проблем державотворення Інституту
законодавства Верховної Ради України
ORCID 0000-0002-4545-612X
vevorotin@gmail.com

Проданик Василь Михайлович,
магістр державного управління,
здобувач Інституту законодавства
Верховної Ради України
ORCID 0000-0002-3112-479
nubiru9x9@gmail.com

Vorotin Valerii Ye.,
Doctor of Sciences in Public Administration,
Professor, Head of the department of complex
problems of state-building of the Institute of
Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine
ORCID 0000-0002-4545-612X
vevorotin@gmail.com

Prodanyk Vasyl M.,
Master of Public Administration,
Applicant of the Institute of Legislation
of the Verkhovna Rada of Ukraine
ORCID 0000-0002-3112-479X
nubiru9x9@gmail.com

ВІД РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ ДО ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Анотація

У статті досліджуються теоретичні питання державної регуляторної політики та державно-приватного партнерства в умовах реалізації та вдосконалення публічного управління підприємництвом в Україні. Розкриті шляхи та механізми публічного-приватного партнерства, зокрема досліджено відмінності між державним і публічними партнерством в Україні.

***Мета статті**. У роботі поставлено за мету з'ясувати зміст державно-приватного партнерства в якості окремих управлінських категорій, застосування яких пов'язане з механізмами державного управління в країні, а також дослідити новітні тенденції формування такого партнерства в національній господарській практиці.*

***Наукова новизна**. За сучасних умов господарювання пріоритетним напрямом змін в управлінні національним господарським комплексом, особливо в умовах його критичного стану, виходять на перші позиції публічний сектор і публічно-приватне партнерство, це поступово модифікує відносини, які закладалися регуляторною політикою в Україні. Оптимізація таких відносин може досягатися шляхом реалізації різних форм публічно-приватного партнерства. Сучасний феномен публічно-приватного партнерства доцільно пояснювати з огляду на*

необхідність створення суспільних благ за умов обмеження ресурсів, а механізм публічно-приватного партнерства – як такий, що може використовуватися у державному управлінні та регулюванні.

У роботі визначено, що державна регуляторна політика, як і публічно-приватне партнерство, спрямовані на недопущення прийняття економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності. У сучасних умовах процесу розвитку ринкових відносин саме в рамках публічно-приватного партнерства і сформувалася достатньо інноваційна модель публічного управління та регулювання. Однак без реальної та своєчасної допомоги держави, без її партнерства із сучасним бізнесом майже неможливо побудувати ринок інновацій і перейти до ефективної моделі господарювання.

***Висновки**. Для України використання механізму публічно-приватного партнерства може гарантувати соціальну стабільність і підвищуватиме ефективність управління системою господарювання. Однак процес переходу ускладнюється внутрішніми протиріччями – корупцією, недобросовісною конкуренцією, достатньо низькою якістю публічних послуг тощо. За таких умов необхідність проведення реформування та модернізації в означених сферах стає очевидним.*

***Ключові слова**: державне управління, державно-приватне партнерство, публічно-приватне партнерство, сфера підприємництва, регуляторна політика, реформування та модернізація.*

FROM REGULATORY POLICY TO STATE-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE PUBLIC SECTOR OF UKRAINE

Abstract

The article deals with theoretical issues of the state regulatory policy and public-private partnership in the conditions of implementation and improvement of public administration of entrepreneurship in Ukraine. The ways and mechanisms of public-private partnership have been revealed, in particular, the distinction between state and public partnership in Ukraine has been researched.

The purpose of the article. The purpose of this paper is to clarify the interpretation of the English term «public-private partnership» as a public-private partnership as separate administrative categories, the application of which is related to the mechanisms of public administration in the country. Explore the latest trends in the formation of such partnerships in national economic practice.

Scientific novelty. Under present conditions of economic activity, the public sector and public-private partnership, which gradually modify the relations that were laid down by regulatory policy in Ukraine, are in the first position the priority direction of changes in the management of the national economic complex, especially in the conditions of its critical state. Optimization of such relationships can be achieved through the implementation of various forms of public-private partnership. It is expedient to explain the current phenomenon of public-private partnership in view of the need to create public goods under the conditions of resource constraints, and the mechanism of public-private partnership – as such that can be used in public administration and regulation.

The work stipulates that the state regulatory policy, as well as public-private partnership, is aimed at preventing the adoption of economically inappropriate and ineffective regulatory acts, reducing state interference in the activities of economic entities and removing obstacles to the development of economic activity. In the current conditions of the development of market relations, it is within the framework of a public-private partnership that a rather innovative model of public administration and regulation has been formed. However, without the real and timely assistance of the state, without its partnership with modern business, it is almost impossible to build an innovation market and move on to an efficient business model.

Conclusions. For Ukraine, the use of the mechanism of public-private partnership can guarantee social stability and increase the efficiency of management of the management system. However, the

transition process is complicated by internal contradictions – corruption, unfair competition, rather low quality of public services, etc. Under such conditions, the reformation and modernization in these areas becomes apparent.

Key words: public administration, public-private partnership, sphere of entrepreneurship, regulatory policy, reforming and modernization.

Постановка проблеми. У контексті розвитку ринкових відносин, регуляторної політики, державного-приватного партнерства сучасними науковими теоріями вплив різних чинників на національні господарські системи в світовій економіці визначаються по-різному. Серед поширених – теорії, де головна теза полягає в констатації того, що національні держави в перспективі будуть скорочувати свої управлінські функції, а їх економіки підпорядкуються інтересам міжнародного бізнесу та сприятимуть реалізації інтересів транснаціональних корпорацій, міжнародних ринків, розвитку недержавних організацій і інтернаціональних суб'єктів господарювання. У цьому контексті відбувається поступовий рух в напряму формування новітніх форм і механізмів управління та регулювання в сфері підприємництва та формуються новітні інструменти взаємодії влади з бізнесом в Україні.

Відзначимо, що сучасна регуляторна політика в Україні виступає в якості випробування модернізації національної системи публічного управління та адміністрування. Сьогодні достатньо ефективна регуляторна політика визначає механізми та інструменти (методи) діяльності органів державної влади, виконання яких дозволяє побудувати дієву систему прийняття управлінських рішень саме в сфері регулювання підприємництвом в Україні та збалансувати приватні інтереси суб'єктів господарювання та реформованої держави. У сучасних умовах господарювання основою регуляторної політики є дотримання органами державної влади вимог відкритості, гласності та прозорості, за умов фахової підготовки аналізу регуляторного впливу на основі дослідження та моніторингу самого процесу прийняття та подальшого використання регуляторного акта в сфері підприємництва.

Важливо, що сьогодні пріоритетним напрямом змін в управлінні національним господарським комплексом, особливо в умовах його критичного стану, стає публічний сектор і публічно-приватне партнерство, що поступово модифікує відносини, які колись закладалися регуляторною політикою в Україні. Оптимізація таких відносин може досягатися шляхом реалізації дієвих форм публічно-приватного партнерства (далі – ППП). Власне феномен ППП доцільно пояснювати з огляду на необхідність створення суспільних благ за умов обмежених ресурсів, а механізм ППП – як такий, що може використовуватися у державному управлінні та регулюванні в складних (військових) умовах господарювання та розвитку національної економічної системи.

В Україні існують відмінності та особливості змістовного наповнення категорії ППП, що ускладнює дослідження цього явища, попри необхідність реалістичного моніторингу тенденцій і змін у сфері партнерства національними та міжнародними статистичними органами й аналітичними агенціями. Національна практика публічного управління поки фіксує незначну кількість успішних прикладів використання ППП, на фоні поширеного й дієвого використання цього інструменту в країнах з різним рівнем розвиту ринкових відносин. Відсутні інституційні важелі забезпечення ППП, які повинні стимулювати такі напрями роботи. Економічні стосунки використовують обмежений перелік форм ППП в Україні, не дивлячись на існування успішного досвіду використання різноманітних форм такого партнерства європейськими країнами.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Останнім часом вітчизняні науковці та практики приділяють багато уваги дослідженню такого актуального для України явища, як публічно-приватне партнерство. Зокрема, проблемам визначення сутності та ролі ППП присвячені дослідження таких науковців, як В. Геєць, З. Варналій, Л. Воротіна, Д. Ляпін, І. Малий, І. Радіонова та ін. При цьому в більшості теоретичних досліджень

терміни державно-приватне партнерство та публічно-приватне партнерство вживаються як синоніми, або ж вживання того чи іншого терміну пояснюється специфікою перекладу іншомовних джерел.

Мета статті. У роботі поставлено за мету з'ясувати зміст англомовного терміну «*public-private partnership*» (державно-приватне партнерство) в якості окремих управлінських категорій, застосування яких пов'язане з механізмами державного управління в країні, а також дослідити новітні тенденції формування такого партнерства в національній господарській практиці.

Виклад основного матеріалу. Сучасний феномен ППП (англ. «*public-private partnership*») набув своєї популярності в країнах світу в 90-х роках ХХ ст. Відомо, що одним із факторів його поширення стало прийняття базового економічного документу «Порядок денний на ХХІ століття» (Agenda XXI, Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), в якому зазначалося, що жодна країна не в змозі вирішувати глобальні проблеми поодинці, проте досягти цього можливо спільними зусиллями на основі партнерства в інтересах забезпечення сталого розвитку.

На думку експертів Інституту законодавства Верховної Ради України, дієва державна регуляторна політика, як і ППП, спрямовані на недопущення прийняття економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності [1]. Феномен ППП розвиває напрями регуляторної політики та вдосконалює її дію на національну практику господарювання. Приклад застосування механізму ППП в європейських країнах свідчить про наявність принаймні таких переваг партнерства: уряди звільняються від обов'язків з надання послуг населенню, передаючи їх в інші сектори; влада шукає шляхи підвищення ефективності діяльності управлінських кадрів і впроваджує різні інновації в господарську практику.

У цілому, узагальненого визначення публічно-приватного партнерства на світовому рівні немає. Проте відомі міжнародні інституції демонструють власне розуміння цього явища. Так, Європейська комісія публічно-приватне партнерство визначає як форму співпраці між публічними органами та світом бізнесу, які мають на меті забезпечити фінансування, будівництво, оновлення, управління або підтримку інфраструктури чи сфери надання послуг. Економічна комісія ООН у Європі розглядає ППП як форму співпраці, що спрямована на фінансування, проектування, впровадження та функціонування об'єктів та послуг у державному секторі, основними характеристиками якої є: надання довгострокових послуг (іноді до 30 років); передача ризику приватному сектору; різні форми довгострокових договорів, що складаються між юридичними особами, громадськістю та публічними суб'єктами [2]. ППП, за визначенням Секретаріату ООН, – це спільне розуміння спільних цілей, готовність розподіляти відповідальність за їх досягнення, продовження діалогу щодо того, що потрібно зробити для сприяння їх реалізації [3].

В Україні модель ППП стала набувати свого поширення з моменту розробленням відповідної нормативно-правової бази, зокрема Закону України від 1 липня 2010 р. «Про державно-приватне партнерство», який визначає організаційно-правові засади та механізми взаємодії державних партнерів з приватними партнерами та основні принципи державно-приватного партнерства на договірній основі. На противагу усталеному міжнародному терміну «публічно-приватне партнерство», вітчизняне законодавство оперує категорією «державно-приватне партнерство» – співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів і органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому Законом та іншими законодавчими актами, і відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним законодавством.

Погоджуємося з думкою експертів, що використання категорії «державно-приватне партнерство» є спірним з таких міркувань. По-перше, аналізуючи норми Закону, можна зробити висновок, що до публічних партнерів законодавець відносить не лише органи держаної влади, а й органи місцевого самоврядування, які представляють інтереси те-

риторіальних громад. По-друге, використання категорії «публічно-приватне партнерство» є усталеною термінологією в міжнародному праві. По-третє, дослівним перекладом «*public-private*» є саме «публічно-приватне», а не «державно-приватне», до того ж, мається на увазі публічна влада – це державна влада та місцеве самоврядування на місцях.

Доцільно також зазначити, що не всяка спільна діяльність між публічними та приватними суб'єктами належить до дієвого ППП. Відмінними ознаками ППП, за визначенням Європейської комісії, є: відносно тривалий термін відносин, який передбачає співпрацю партнерів, що представляють державний і приватний сектори у різних аспектах запланованого інфраструктурного проекту; метод фінансування проекту, частково за рахунок приватного сектору, іноді шляхом застосування більш складних схем із залученням різних сторін; важлива роль економічного оператора, який виступає на різних етапах проекту (проектування, впровадження, фінансування). Партнер, який представляє державний сектор, зосереджується, переважно, на визначенні цілей, яких необхідно досягнути в контексті загальносуспільних інтересів; якості надаваних послуг і цінової політики; бере на себе відповідальність за моніторинг відповідності встановленим цілям; розподіл ризиків між партнерами, які представляють державний і приватний сектори. Інколи партнерство між державним і приватним секторами означає, що партнер, який представляє приватний сектор, приймає на себе більшу частину ризиків або навіть всі ризики. Точний розподіл ризиків визначається в кожному окремому випадку відповідно до здатності сторін щодо оцінювання, контролю та управління ризиками; проект публічно-приватного партнерства повинен також передбачати поєднання державного з приватним фінансуванням.

На думку деяких фахівців, закріплені ознаки державно-приватного партнерства у вітчизняному законодавстві свідчать, що дана форма співробітництва між державою та приватним бізнесом спрямована насамперед на задоволення певних інтересів держави. Саме держава як публічний партнер в особі відповідних органів влади має на меті забезпечення вищих показників ефективності в господарській і управлінській діяльності. Держава як публічний партнер очікує від приватного партнера внесення ним інвестицій в об'єкти господарської діяльності із джерел, не заборонених законодавством, натомість передає приватному партнеру частину ризиків, які виникають у процесі здійснення державно-приватного партнерства. Інтерес приватного партнера в ППП законодавством лише означається, оскільки такий суб'єкт господарювання залучається на конкурентних (конкурсних) засадах до співробітництва з державним партнером на основі довгострокових і взаємовигідних відносин.

Відзначимо, що при визначенні сучасними дослідниками змісту поняття «публічний сектор» зустрічаються положення про нетотожність «публічного» та «державного» й ширший зміст «публічного». Пояснення потребує та частина змісту поняття «публічне», яка виходить за межі поняття «державне». Якщо під «державним» розуміти лише інститути центральної влади, то «публічне» ширше «державного» на ту частину змісту, яка віддзеркалює діяльність органів місцевої влади [4, с. 223].

Варто також зазначити, що протягом першої половини XX-го століття публічне адміністрування (*public administration*) розвивалося скоріше як політична наука та було відірване від реального управління. Тому спроби використання в публічній сфері впливу управління на об'єктивні закони ринку відображаються в новітній теорії управління в якості «нового публічного управління». У ній застосування терміну «публічно-приватне партнерство» за своїм змістовним наповненням характеризує залучення приватно-бізнесового сектору до розв'язання суспільно значущих проблем, які відносяться до компетенції держави як публічного суб'єкта управління.

Отже, загальна механіка ППП побудована на відносинах рівних суб'єктів – держави, суб'єктів громадянського суспільства та бізнесу, які можуть бути представлені різними інституційними структурами. Важливим положенням сучасної теорії ППП є забезпечення надання якісних суспільно необхідних і ринкових послуг.

Спрощена схема функціонування ППП як механізму взаємодії публічного та приватного секторів національної економіки з урахуванням того, що публічний сектор охоплює три сектори – державний, місцево-муніципальний і «третій сектор» – подана на *Рис. 1*.

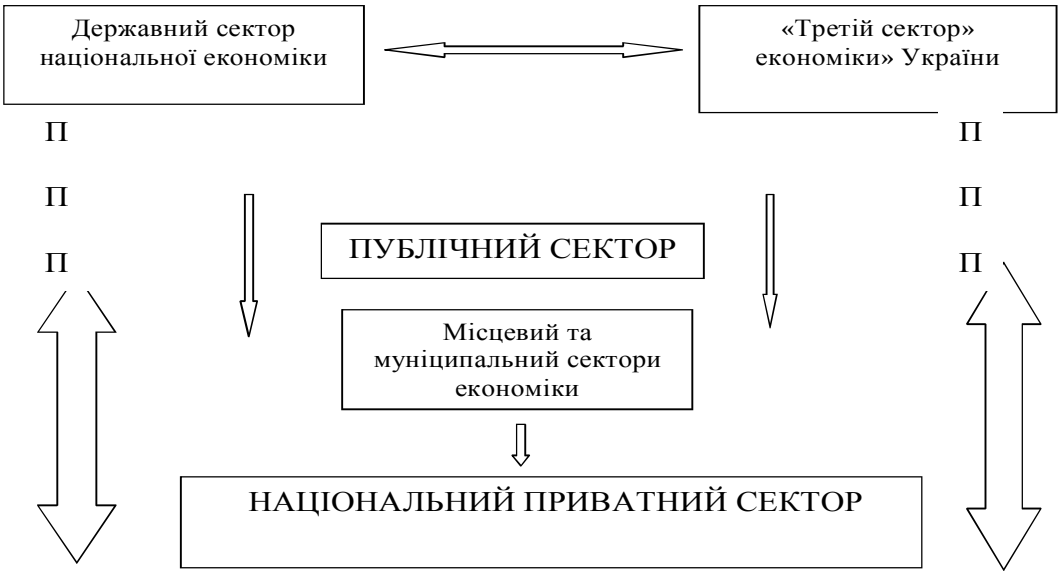

Рис. 1. ППП і взаємодія з секторами національної економіки України

Відомо, що в державах, де більшість підприємств знаходилася в державній власності, здійснювалася приватизація, яка забезпечила перехід права власності на суб'єкти господарювання від держави до приватних осіб. У таких умовах у сформованого приватного сектору почав виникати інтерес до ідей ППП. Такі суб'єкти вже несуть соціальну відповідальність, громадську підзвітність і пріоритетність якісних стандартів у діяльності, а також використовують власні фінансові ресурси, технології, управлінську ефективність і підприємницьку ініціативу на власний ризик і розсуд. Саме пошук нових методів співпраці суб'єктів господарювання привів до виникнення такої нової форми взаємовідносин, як ППП, що інколи трактується вітчизняними теоретиками як державно-приватне партнерство. У цьому випадку держава розглядається дослідниками з позиції «старшого» партнера, який на підставі владних повноважень надає дозвіл здійснювати діяльність із власної компетенції іншому партнеру, належному до господарського приватного сектору.

На нашу думку, таким чином категорія ППП є більш змістовною і обґрунтованою, ніж більш поширена та законодавчо визначена категорія «державно-приватне партнерство», яке виступає дієвим механізмом, що дозволяє реалізувати потенціал приватної ініціативи, зберігаючи при цьому управлінські функції держави в соціально значущих секторах національної господарської системи. Важливо, що на відміну від приватизації, ППП дозволяє зберігати право власності за державою, хоча при цьому у відносинах власності відбуваються істотні інституціональні перетворення, які дозволяють розширити участь приватного бізнесу у виконанні частини соціальних, економічних, організаційних і управлінських державних завдань.

Погоджуємося з експертами, що доцільність використання ППП обумовлена низкою чинників: системою значних і сутнісних суперечностей та відсутністю поєднання соціально-економічних інтересів між владою, приватним бізнесом і суспільством; рівністю прав учасників взаємодії щодо подолання цих суперечностей, що можливо тільки в рамках партнерства влади та бізнесу; істотною зміною ролі держави в економіці, що пов'язано з розвитком приватного підприємництва та зростанням регулюючих функцій держави; відділенням адміністративного ресурсу владних структур від прямої участі в приватній власності та слабким проявом інтеграційних факторів у системі координат «влада-бізнес», що не дозволяє застосовувати значні ліквідні ресурси приватного підприємництва, яке володіє сучасним інтелектуальним, організаційно-економічним та інвестиційним потенціалом. Це визначає методи збереження підприємств стратегічного призначення в руках держави, ефективність їх роботи може бути підвищена за рахунок використання досвіду управління приватним бізнесом.

Відзначимо, що в сучасних умовах процесу розвитку ринкових відносин саме в рамках ППП і сформувалася інноваційна модель публічного управління та регулювання. Однак без реальної та своєчасної допомоги держави, без її партнерства із сучасним бізнесом неможливо побудувати ринок інновацій і перейти до ефективної моделі господарювання. Україна має великий потенціал для розвитку різних форм ППП, але для практичної реалізації необхідне вирішення низки проблем, які ми будемо досліджувати далі.

Ціла низка авторів розуміє ППП як систему співробітництва, в якій розподіляються ризики між партнерами за принципом кращої спроможності їх нейтралізації, а також існує узгоджений підхід до поділу прибутку від діяльності. Однак необхідно зазначити, що в сучасній науці немає єдиного підходу до виявлення чинників, що формують ефективні механізми ППП та часові й просторові рамки його застосування.

Різні науковці та практики дають різні трактування ППП, які відображають перевагу системи управління, або складової щодо партнерських відносин. Вважається, що сучасні управлінські моделі мають співвідноситися з публічністю, враховувати аспекти, пов'язані з політикою, законом і громадянським суспільством. В європейських країнах зміна форм державного управління через залучення публічної сфери була викликана потребою інтенсифікувати та інтегрувати процеси і процедури щодо ефективності прийняття та реалізації суспільних і важливих завдань. У цьому значенні публічність спрямована на дієвість управлінських рішень та досягнення суспільного результату.

Значна кількість теоретичних поглядів робить акцент на збереженні ролі та впливу на економіку адміністративних механізмів, за наявності багатьох думок щодо зростання ролі недержавного господарського сектору. Тут мова йде не про публічне партнерство, а про публічне адміністрування як процес досягнення національних ідей та економічних цілей шляхом організації діяльності публічної сфери з переважною роллю виконавчих органів влади й органів місцевого самоврядування.

Відзначимо цікаву позицію, що відповідно до теорії публічного управління діяльність влади та неприбуткових організацій у деяких важливих питаннях є подібною до дій приватного сектору. Таким чином, одні й ті самі управлінські інструменти, що максимізують ефективність та результативність роботи, можуть використовуватися як у приватному, так і в публічному секторі національних економік. Такі позитивні приклади вже є і в Україні.

Отже, колишні традиційні моделі державного управління та регулювання критично переосмислюються та змінюються. Їх використання на практиці свідчить, що лише завдяки чіткій управлінській ієрархії та дотриманню жорстких правил не можна очікувати значного підвищення ефективності управління та впливу його на економічний розвиток [5].

Висновки. Про об'єктивну необхідність використання в подальшому переваг ППП свідчать тенденції загальносвітового господарського розвитку: політичні та економічні процеси стають все більше різноплановими та інтенсивно змінюється бізнес-середовище; формуються нові фінансово-економічні групи та відбувається активний пошук нових форм зовнішньоекономічних відносин; посилюються тенденції до соціальної нерівності, дерегуляції економіки та розвиваються потужні процеси децентралізації й передача функцій управління місцевим, регіональним органам; зростає роль знань, інтелектуального капіталу. Отже, в національних господарських практиках формується потреба в нових моделях відносин – децентралізованих, мобільних, які поєднують державні та ринкові принципи, індивідуальну свободу та новітні форми господарювання.

За умов достатньо високого рівня децентралізації влади в європейських країнах виникає нова форма співпраці з приватним капіталом – «*public private partnership*», що в національних умовах господарювання більше відповідає категорії «публічно-приватне партнерство» при використанні практики спільної економічної діяльності.

Наукові дослідження свідчать [6], що інноваційні підходи в господарюванні полягають у використанні можливостей публічності через розвиток громадянського суспільства та демократичних відносин у країні. Для України перехід до публічного адміністрування і згодом – до ППП може гарантувати соціальну стабільність і підвищення ефек-

тивності управління системою господарювання. Однак процес переходу ускладнюється внутрішніми протиріччями – корупцією, недобросовісною конкуренцією, достатньо низькою якістю публічних послуг тощо. Тому необхідно створювати реальні механізми подолання негативних явищ та передумови для реалізація дієвих проектів ППП, які потребують модернізації державної політики в сфері господарювання та підприємництва на засадах відкритого та реального партнерства.

Список використаних джерел:

1. Воротін В. Є. Модернізація сфери освіти та науки як об'єкта державного управління: конкурентні переваги для України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 6. С. 153–160.

2. Инструментарий для оценки воздействия на конкуренцию. Том II: Руководство / OECD. URL: http://www.oecd.org/daf/competition/49167929.pdf

3. Evaluating laws, policies and funding programmes / European Commission. URL: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/evaluating-laws_en

4. Антикризове управління національною економікою : монографія / [І. Малий, І. Радіонова, А. Ємельянов та ін.]; за заг. ред. І. Малого. К. : КНЕУ, 2017. 368 с.

5. Воротін В. Є., Романенко Є. А., Щокін Р. Г., Півоваров К. В. Удосконалення організаційно-правового механізму державного управління економікою: європейський досвід для України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. 3 (26). С. 368–376.

6. Воротін В. Є. Шляхи модернізації механізмів і інструментів державного та регіонального управління в Україні. *Регіональна політика: історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика :зб. наук. пр.* Вип. IV / Київ. Нац. ун-т будів і архіт-ри. Київ: «Бескиди», 2018. В 2-х ч., Ч. 1. С. 146–153.

References:

1. Vorotin, V. E. (2017). Modernization of the sphere of education and science as an object of public administration: competitive advantages for Ukraine. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 6, 153–160 [in Ukrainian].

2. OECD (2014). Toolkit for assessing the impact on competition (*Volume II: Guide*). URL: http://www.oecd.org/daf/competition/49167929.pdf (Last accessed: 19.12.2018).

3. European Commission (2015). Evaluating laws, policies and financing programs. URL: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/evaluating-laws_en (Last accessed: 22.12.2018)

4. Small, I., Radionov, I., Emelyanov, A. (2017). Anti-crisis management of the national economy. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].

5. Vorotin, V. Ye., Romanenko, Ye. A., Shchokin, R. G., Pivovarov, K. V. (2018). Improving the organizational and legal mechanism of state economic management: the european experience for Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 3 (26), 368–376 [in Ukrainian].

6. Vorotin, V. E. (2018). Ways of Modernization of Mechanisms and Tools of State and Regional Administration in Ukraine. In *Regional Policy: History, Political and Legal Foundations, Architecture, Urban Studies*, (pp. 146–153). Kyiv: «Beskydy» [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 9 січня 2019 р.